

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Behandelvoorstel motie 1813 netcongestie en stand van zaken handelingskader motie 1703

Geachte Statenleden,

Op 12 november 2025 hebben uw Staten de motie 1813 'Hou PS aangesloten bij de netcapaciteit en uitvoering handelingskader' aangenomen. In deze motie verzoekt u het college om uiterlijk voor de Voorjaarsnota 2026 een voortgangsbrief aan de Provinciale Staten te sturen met:

- 1) Een actuele analyse van de leveringszekerheid en netcapaciteit in Zuid-Holland (inclusief knelpunten per regio), met specifieke aandacht voor de situatie in de haven en industrie;
- 2) De stand van zaken van het handelingskader uit motie 1703 en hoe dit concreet zal worden toegepast;
- 3) De verwachte bestuurlijke en financiële consequenties voor de provincie.

GS ziet netcongestie als een thema met hoge urgentie, dat vraagt om een stevige aanpak. Deel 1. van deze brief **Huidige stand van zaken netcongestie** geeft invulling aan punt 1 uit motie 1813, waarbij GS zowel ingaat op de gevraagde stand van zaken en knelpunten (deel 1a) als op de provinciale aanpak van netcongestie (deel 1b). Deel 2 van deze brief *Stand van zaken handelingskader motie 1703: Pak Regie op het Stroomnet* gaat in op de punten 2 en 3 uit de motie.

1. Huidige stand van zaken netcongestie

1a. Stand van zaken en knelpunten netcongestie

De bijlage 'Stand van zaken en knelpunten netcongestie' beschrijft de huidige stand van zaken op het gebied van netcongestie in Zuid-Holland, aan de hand van (1) resultaten uit recente congestieonderzoeken en (2) een update over het nieuwe Autoriteit Consument en Markt (ACM) prioriteringskader en de manier waarop congestiemaatregelen kunnen worden ingezet om netcongestie tegen te gaan. Hierbij wordt ook een update gegeven over het 'aansluitoffensief' vanuit de Rijksoverheid. Uit dit stuk kunnen de volgende conclusies worden getrokken over de stand van zaken op het gebied van netcongestie:

- Een groot deel van Zuid-Holland krijgt binnen afzienbare tijd te maken met netcongestie in de vorm van afnamecongestie: er is op piekmomenten een grotere vraag naar stroom dan het net kan leveren. In de twee grote TenneT congestiegebieden - Noordelijk Zuid-Holland en de Haven en Zuid-Hollandse eilanden – is het net vermaasd.

Dat betekent dat het net onderling verbonden is: overbelasting in Leiden kan zorgen voor stroomuitval in Gouda. Andersom is het zo dat als in Goeree-Overflakkee extra ruimte wordt gevonden op het net, bedrijven in de Haven op de wachtrij geholpen kunnen worden.

- Met de komst van het nieuwe ACM prioriteringskader verandert ook de manier waarop de wachtlijst voor aansluitingen wordt vormgegeven. Op dit moment is een aansluiting voor kleinverbruikers gegarandeerd. Vanaf 1 juli 2026 verandert dit. De beschikbare ruimte op het net wordt dan verdeeld op basis van “maatschappelijke prioriteit”. Hierdoor komen vanaf juli niet alleen grootverbruikers, maar ook kleinverbruikers zoals woningen, laadpalen en het midden- en kleinbedrijf (MKB) op de wachtlijst te staan voor een aansluiting. Dit heeft grote gevolgen voor de maatschappelijke opgaven waar provincie Zuid-Holland aan werkt.
- Congestiemaatregelen kunnen ervoor zorgen dat in tijden van netcongestie, met een ‘hand op de kraan principe’, steeds een deel van de wachtlijst toch geholpen kan worden.

Aandachtspunt: geen beeld van beschikbare resterende ruimte op het net

Voor een compleet beeld van de knelpunten en stand van zaken van netcongestie, missen GS nog informatie. Op dit moment kunnen de netbeheerders niet delen hoeveel ruimte er op welke van de netstations (186 hoogspanningsstations in Zuid-Holland) nog te verdelen is. GS hebben hier meermaals om gevraagd en ook in de Energieraad is dit verzoek gedaan door diverse wethouders. De netbeheerders geven aan dat deze data niet voor de zomer beschikbaar komen. Daarna verwachten ze bandbreedtes te kunnen delen. Wel geven de netbeheerders aan dat de verwachting is dat er op 1 juli 2026, wanneer het nieuwe ACM prioriteringskader voor kleinverbruik ingaat, nog ‘enige ruimte’ te verdelen is. Hoeveel ruimte dit is op welk netstation kunnen de netbeheerders nog niet aangeven. Een situatie zoals in de provincies Flevoland, Gelderland en Utrecht (FGU), waar een mogelijke aansluitstop is aangekondigd, is op dit moment voor Zuid-Holland (nog) niet voorzien.

1b. Update aanpak netcongestie Zuid-Holland

In februari 2026 bent u geïnformeerd over de vaststelling van het [uitvoeringsprogramma 2.0](#): Samenwerking op energie-infra. Daarin is beschreven hoe provincie Zuid-Holland werkt aan een toekomstbestendig energiesysteem via drie sporen: op het sneller bouwen en uitbreiden van de energie-infrastructuur, het beter benutten en verslimmen van het huidige net en het programmeren naar een robuust energiesysteem van de toekomst.

De ontwikkelingen op het gebied van netcongestie, zoals beschreven bij punt 1a, zijn redenen voor een uitbreiding van de activiteiten van de provincie om netcongestie tegen te gaan.

Actieplan netcongestie Zuid-Holland (Energieraad):

De Energieraad is het bestuurlijke overleg waarin de provincie in gezamenlijkheid met netbeheerders Stedin, Liander, Westland-Infra en Tennet, bestuurlijk vertegenwoordigers vanuit de RES-regio's, Gasunie, Warmteling, Industriecluster Moerdijk-Rotterdam en het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) sturing geeft aan de inrichting van het energiesysteem. Vanuit de Energieraad wordt onder leiding van de provincie op korte termijn een Actieplan netcongestie Zuid-Holland opgesteld. Dit actieplan richt zich op het ‘Beter benutten en verslimmen van het net’, waarbij wordt ingezet op maatregelen die op korte termijn kunnen worden ingezet om netcongestie tegen te gaan.

In het actieplan worden maatregelen in verschillende categorieën uitgewerkt: technische maatregelen die de netbeheerders kunnen nemen, maatregelen die zorgen voor meer 'regelbaar vermogen' zoals de inzet van gascentrales en batterijen, maatregelen om piekafname te verminderen, maatregelen gericht op meer netbewuste ontwikkelingen zoals netbewust laden en netbewust bouwen en de decentrale aanpak om vraag en aanbod meer bij elkaar te brengen en partijen op de wachtlijst te helpen. Per maatregel wordt in kaart gebracht wat de impact is (hoeveel ruimte op het elektriciteitsnet kan het creëren) om gericht maatregelen te kiezen en prioriteren. Daarnaast wordt uitgewerkt welke partij voor welke maatregel aan zet is en welke randvoorwaarden nodig zijn om maatregelen uit te voeren.

Netcongestie vraagt om snelle actie: terwijl het actieplan nog vorm krijgt, worden de eerste maatregelen door de netbeheerders al in werking gezet. Ook als provincie zijn we al aan de slag, door provinciale maatregelen voor te bereiden en de provinciale aanpak netcongestie uit te breiden, zoals hieronder beschreven. Met het actieplan kan de Energieraad meer actiegericht en sturend optreden in de aanpak van netcongestie, door de voortgang op acties te monitoren en partijen in de Energieraad en daarbuiten aan te spreken op hun rol.

Uitbreiding provinciale aanpak netcongestie:

In relatie tot het Actieplan netcongestie vanuit de Energieraad wordt er gewerkt aan een provinciebrede aanpak netcongestie. Dit is een samenwerking van alle opgaven binnen PZH waarop netcongestie invloed heeft.

Brief collectieve aanvraag netbeheerders

Een belangrijke eerste stap hierin is de [brief](#) met een collectieve aanvraag voor netcapaciteit voor wonen, warmte en mobiliteit, die GS begin maart naar de netbeheerders hebben verstuurd en waarover u geïnformeerd bent. Met deze brief hebben GS een signaal afgegeven dat het van belang is dat maatschappelijke opgaven zoveel mogelijk doorgang vinden in de situatie van netcongestie en dat een gecoördineerde aanpak van het aanvragen van transportcapaciteit wenselijk is. GS achten het mogelijk dat in de toekomst meer collectieve aanvragen gericht op andere opgaven volgen.

Investeringsagenda Tegengaan Netcongestie

Op 25 februari hebben PS extra budget toegekend voor de aanpak voor netcongestie, als onderdeel van de Investeringsagenda 2026-2023. Dit maakt versterking van de provinciale rol mogelijk. Daarbij is het belangrijk om te benoemen dat de provincie netcongestie niet alleen kan oplossen. De projecten die vanuit de investeringsagenda worden ingezet, zorgen ervoor dat we in gezamenlijkheid met de netbeheerders, gemeenten en het Rijk meer tempo kunnen maken in de aanpak. De uitwerking van de projecten die met dit budget voorzien zijn, is gestart. Uiteraard wordt hierbij de verbinding gelegd met het actieplan netcongestie en de gezamenlijke aanpak die van daaruit wordt ontwikkeld met andere beleidsterreinen. De beoogde projecten kunnen landen in alle gebieden waar netcongestie speelt, ook in het Haven Industrieel Complex (HIC). Zo wordt er in 2026 een Vliegende Brigade opgericht om vanuit de provincie bij te dragen aan de tijdige realisatie of versnelling van grote netuitbreidingen – die nu nog vaak vertraging oplopen in het proces van locatiekeuzes en ruimtelijke procedures.

Amendement 943 Rekenkamer Rapport Een vol Stroomnet

Met de activiteiten benoemd in deze brief geven GS verder invulling aan de adviezen voor de versterking van de provinciale rol uit het rapport 'Een vol stroomnet' van de Randstedelijke Rekenkamer, dat op 25 februari 2026 door u in Statenvoorstel 7796 is vastgesteld.

Bij dit statenvoorstel is [amendement 943](#) aangenomen, waarin GS worden gevraagd aanvullend op de aanbevelingen uit het rapport zorg te dragen voor een betere borging van de netgebruikers zoals (vertegenwoordiging van) energiecoöperaties bij de sturende gremia.

Om invulling te geven aan dit amendement worden de volgende stappen gezet:

- Er vindt overleg plaats met Energie Samen Zuid-Holland met als doel dat zij als koepelorganisatie en vertegenwoordiger van energiecoöperaties in de Energieraad gaan deelnemen.
- Borging van de behoeften en zorgen van bedrijven loopt onder andere via actieve betrokkenheid bij initiatieven en kennisdeling vanuit het provinciale Stimuleringsprogramma Energiehubs. Daarnaast wordt er op regelmatige basis afstemming georganiseerd tussen de Energieraad Zuid-Holland en de Economic Board Zuid-Holland (EBZ) bestuurlijke Taskforce Energietransitie, het bestuurlijke gremium waarin ook het bedrijfsleven is vertegenwoordigd.

2. Stand van zaken handelingskader motie 1703: Pak Regie op het Stroomnet

De druk op het elektriciteitsnet in Zuid-Holland is groot en neemt de komende jaren verder toe. Netcongestie vormt daarbij een centrale belemmering voor diverse ruimtelijk-maatschappelijke ontwikkelingen, terwijl de voortgang van netversterkingsprojecten in de praktijk onder druk staat. In dat licht heeft u als Staten ons in het kader van motie 1703 verzocht om uit te werken hoe de provincie in situaties van (dreigende) stagnatie of uitblijvende besluitvorming (tijdelijk) de regie kan nemen. Zoals aangekondigd in de [GS-brief](#) (Onderwerp: Behandelvoorstel motie 1703 – Pak regie op het stroomnet) van oktober 2025 wordt met deze voorliggende brief de definitieve uitwerking van het handelingskader aan u aangeboden. Zie voor de uitwerking de bijlage 'Handelingskader 'Provinciale regie op netversterking elektriciteit – Zuid-Holland'.

Kern van het handelingskader is een stapsgewijze inzet van provinciale regie (en bijbehorende instrumenten), waarbij het uitgangspunt geldt: zo licht mogelijk waar het kan, zo zwaar als nodig waar het moet. Dit betekent dat de provincie in eerste instantie inzet op signaleren, agenderen en coördineren, en – wanneer de ontbrekende voortgang daarom vraagt – stapsgewijs opschaaft naar een meer regisserende rol met de inzet van provinciaal instrumentarium indien nodig. Provinciale regie wordt daarbij breed opgevat en kan zowel proactief als reactief worden ingezet: van vroegtijdig signaleren, agenderen en coördineren om stagnatie te voorkomen, tot – indien noodzakelijk en proportioneel – het overnemen van het bevoegd gezag. De provincie is daarbij bereid om deze zwaardere instrumenten in te zetten wanneer dit nodig is om stagnatie te doorbreken, maar ook om – waar doelmatig – in een vroeg stadium regie te nemen of bevoegd gezag overgedragen te krijgen om stagnatie juist te voorkomen.

Hiermee wordt expliciet invulling gegeven aan een actieve provinciale regierol. Deze bestuurlijke lijn sluit aan bij het aangekondigde landelijke wetgevingsprogramma waarin wordt verkend om het

bevoegd gezag voor elektriciteitsprojecten van 150/110 kV op een hoger bestuurlijk schaalniveau te beleggen (beoogde inwerkingtreding per januari 2028).

Het handelingskader wordt geïmplementeerd binnen de werkzaamheden van spoor 1 ('Sneller bouwen') die beschreven zijn in het Uitvoeringsprogramma 2.0 ([Uitvoeringsprogramma 2.0 Samenwerking op Energie-Infrastructuur \(2026-2028\) | Provincie Zuid-Holland](#)), en wordt (in eerste instantie) toegepast op de concrete elektriciteitsprojecten uit het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) Zuid-Holland 2.0 ([pMIEK Zuid-Holland 2.0](#)). Daarmee wordt invulling gegeven aan de in de motie gevraagde duiding van de verhouding tot het Omgevingsbeleid: voor deze projecten is het provinciale belang expliciet onderbouwd, hetgeen – conform de uitgangspunten van de Omgevingswet – de basis vormt voor provinciale inzet en, indien noodzakelijk, het overnemen van het bevoegd gezag.

Financieel kader

Op dit moment zijn er vanuit de meerjarenbegroting, gecombineerd met de extra middelen uit het investeringsagenda Tegengaan Netcongestie, middelen om de acties uit te voeren zoals benoemd in beleidsopgave 3.1.5 en het Uitvoeringsprogramma 2.0. De provinciale inzet bij netversterking volgt per project uit het handelingskader zoals beschreven in de bijlage bij onderdeel 2. Op dit moment zijn er nog geen financiële gevolgen.

We adviseren u hiermee motie 1813 als afgedaan te beschouwen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

Bijlagen

- Stand van zaken en knelpunten netcongestie
- Handelingskader 'Provinciale regie op netversterking elektriciteit' - Zuid-Holland